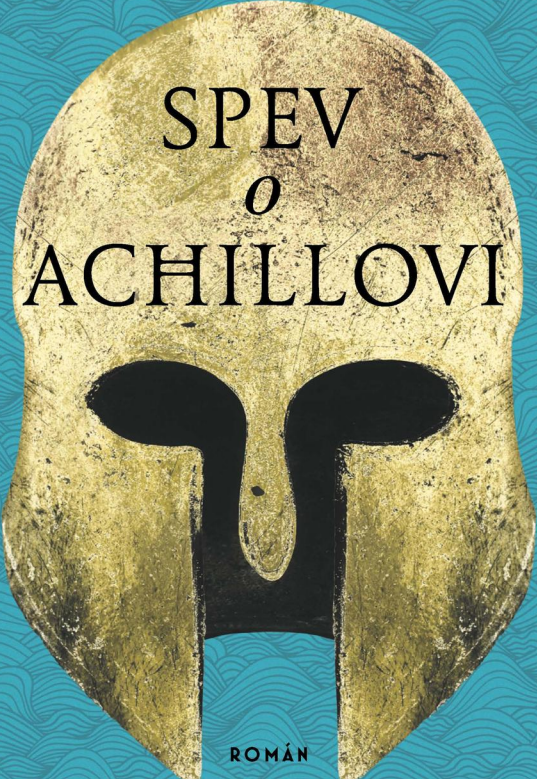

#1 NEW YORK TIMES BESTSELLER

SPEV
o
ACHILLOVI

ROMÁN

MADÉLINE MILLEROVÁ

AUTORKA BESTSELLERU KIRKÉ

KNIŽNICA
SVETOVÝCH BESTSELLEROV

SPEV
o
ACHILLOVI

SPEV
o
ACHILLOVI

MADELINE MILLEROVÁ

TATRAN

Z anglického originálu Madeline Miller: THE SONG OF ACHILLES,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve HarperCollins Publishers, New York 2012,
preložila Jana Pernišová.

Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2019 ako 5221. publikácia
a 166. zväzok edície LUK – Knižnica svetových bestsellerov.

Vydanie I.

Prebal a väzbu navrhol Peter Zentko

Zodpovedná redaktorka Katarína Jusková

Jazykové redaktorky Martina Pinková, Daniela Šínková

Technická redaktorka Eva Zdražilová

Sadzba RS servis, Bratislava

Vytlačila Těšínská tiskárna a. s., Český Těšín.

Preklad diela finančne podporil Literárny fond.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

u. fond
na podporu
umenia

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

All rights reserved.

Copyright © 2012 by Madeline Miller

Translation © Jana Pernišová 2019

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2019

ISBN 978-80-222-1003-4

*Mojej mame Madeline
a Nathanielovi*

1

MŮJ OTEC BOL KRÁL A POCHÁDZAL Z KRÁLOVSKÉHO RODU. Bol nižšej postavy ako väčšina z nás a navyše plecnatý. Oženil sa s matkou, keď dovърšíla štrnásť rokov, a kňazka odpriahala, že je plodná. Bol to výhodný sobáš – matka nemala súrodencov, nuž sa nemusel deliť o dedičstvo.

Až na svadbe sa dozvedel, že je slaboduchá. Svokor trval na tom, aby do obradu nosila závoj, a otec mu vyhovel. Keby sa z nej vyklula škrata, našiel by si otrokyňu alebo páža. Len čo jej konečne zložili závoj, usmiala sa. Podľa toho vedeli, že je zaostalá. Nevesty sa nikdy neusmievajú.

Keď som sa narodil, otec ma vytrhol z matkinho náručia a zveril dojke. Pôrodnej babici sa matky ulútilo a podala jej vankúš. Matka ho spokojne objala. Nevšimla si rozdiel.

Otec sa vo mne rýchlo sklamal. Bol som drobný a štíhly, nevynikal som rýchlosťou ani silou a nevedel som spievať. Aspoňže som nebol chorlavý – nádchy a krče rovesníkov ma zoširoka obchádzali. V otcovi to však budilo podozrenie. Vari som nie človek? Čo ak ma podhodili škriatkovia? Zamračene ma sledoval. Pod jeho prísny pohľadom sa mi triasla ruka, zatiaľ čo matke kvapkalo z úst víno.

KEĎ DOVРŠIM PÄŤ ROKOV, príde rad na otca, aby usporiadal olympijské hry. Zídu sa u nás návštevníci zoširoka-ďaleka, dokonca i z Tesálie a Sparty. Naše truhlice sa razom naplnia zlatom. Trvá dvadsať dní, kým stovka sluhov vyrovná pretekársku dráhu a pozbiera zablúdené kame-ne. Otec si predsavzal, že pripraví najlepšie hry storočia.

Do pamäti sa mi najviac vryli bežci. Vidím, ako sa rozcvičujú na trati a orieškovohnedé telá sa im lesknú od oleja. Nájdu sa medzi nimi

širokoplecí ženáci, holobradí mládenci aj chlapci. Všetci do jedného majú mocné, svalnaté lýtka.

Posledné zvyšky býcej krvi stekajú do prachu a tmavých bronzových nádob. Obetné zviera zomrelo pokojne, čo veští úspešné hry.

Bežci sa zhromaždia pred stupienkom, kde sedíme s otcom, obklopení cenami pre víťazov. Stoja tu zlaté misy na víno, tepané bronzové trojnožky aj oštepky z jaseňového dreva, zakončené vzácnymi železnými hrotmi. Prvú cenu však zvieram v rukách ja – veniec z čerstvo nastrihaných zelených listov. Prechádzam po nich palcom, až kým sa nelesknú. Otec mi ho zveril len nerád. V duchu sa ubezpečuje, že sa mu za tú chvíľu nemôže nič stať.

Najmladší chlapci súťažia ako prví. Zoradia sa na trati a netrpezlivo súchajú nohami v piesku. Čakajú, kedy kňazi odštartujú závod. Sú napospol nedávno vyhúknutí, koža im obopína tenké, dlhé kosti. V mori tmavých hláv žiaria svetlé kučery. Nakloním sa, aby som lepšie videl. Zrak mi padne na medové vlasy, v ktorých sa ligoce zlato – korunka princa.

Je nižší než ostatní a dosiaľ detsky zaokrúhlený. Dlhé plavé vlasy zviazané koženou šnúrkou ostro kontrastujú s jeho opáleným chrbtom. Tvári sa vážne ako dospelý.

Len čo kňaz udrie do zeme, prešmykne sa pomedzi mocné telá starších chlapcov. Pohybuje sa s nezvyčajnou ľahkosťou. Ružové päty sa mu mihajú vo vzduchu ako vyplazené jazýčky. Do cieľa dobehne prvý.

Prizerám sa, ako otec berie veniec a kladie mu ho na hlavu. Na svetlých kučerách vyzerajú listy takmer čierne. Vzápätí si poňho s úsmevom prichádza hrdý kráľ. Peleova ríša je menšia než naša, no za ženu má bohyňu a ľudia ho milujú. V otcovej tvári sa zračí závišť. Má slaboduchú ženu a syna, čo nepredbehne ani najmladších pretekárov. Obráti sa ku mne.

„Tak vyzerá správny syn.“

Bez venca mám nepríjemne prázdne ruky. Vidím, ako kráľ Peleus objíma syna. Chlapec vyhadzuje do vzduchu veniec a stále dookola ho chytá. Veselo sa smeje a vyžaruje z neho radosť z víťazstva.

NEMÁM VELA SPOMIENOK na detstvo, len pár roztrúsených útržkov. Pamätám si zamračeného otca na tróne, dômyselne zhotoveného hračkárskeho koníka, ktorého som zbožňoval, a matku, ako stojí na pláži

s pohľadom upretým na Egejské more. Hádzem jednu žabku za druhou, aby som ju rozptýlil. Kamene čľupkajú do dialky a matka so záujmom sleduje kruhy na hladine, až kým nezmiznú. Alebo sa jej páči more? Na spánku jej svieti snehobiela jazva – pamiatka na to, ako ju otec udrel rukoväťou meča. Zaborila nohy do piesku, takže jej trčia len palce. Pri hľadaní kameňov ich opatrne obchádzam. Len čo nájdem okruhliak, nadšene hodím ďalšiu žabku. Aspoň niečo mi ide od ruky. Je to moja jediná spomienka na matku a je taká krásna, že pochybujem, či je skutočná. Napokon, otec by sotva nechal svojho hlúpeho syna osamote so slaboduchou manželkou. A kam sme sa vlastne vybrali? Ne-
spoznávam pláž ani tvar pobrežia. Bolo to už veľmi dávno.

2

KRÁL SI MA DAL ZAVOLAŤ. NEZNÁŠAL SOM DLHOČIZNÚ TRÓNNU sieň, zdala sa mi nekonečná. Keď som prišiel k otcovi, kľakol som si na kamennú podlahu. Niektorí vladári mali pred trónom koberce pre poslov s obšírnymi správami, ale otec nie.

„Dcéra kráľa Tyndarea sa konečne môže vydávať,“ vyhlásil.

To meno som poznal. Tyndareos bol spartský kráľ a patrili mu mnohé úrodné južné kraje, po ktorých otec túžil. Počul som aj o jeho dcére, pokladali ju za najkrajšiu ženu na svete. Jej matky, kráľovnej Lédy, sa totiž zmocnil najvyšší vládca bohov Zeus v podobe labute. O deväť mesiacov nato porodila dva páry dvojčiat – Klytaimnestru a Kastora, deti jej smrteľného manžela, a Helenu s Polydeukom, Diovo žiarivé potomstvo. Bohovia však nie sú ktovieakí rodičia a Tyndareos musel prijať všetky deti za svoje.

Neodpovedal som. Otcova novinka sa ma netýkala.

Otec si hlasno odkašlal. „Nebolo by zlé mať ju v rodine. Budeš sa o ňu uchádzať.“ Boli sme sami, takže nik okrem neho nezačul môj prekvapený výdych. Vedel som však, že nemá zmysel protestovať. Čo som mal povedať? Obaja sme vedeli, že som nepekný a neveľmi sľubný deväťročný chlapec, ktorý nemá najmenší záujem ženiť sa.

Na druhý deň ráno sme vyrazili s vrecami plnými darov a jedla. Spreádzali nás vojaci v najkvalitnejšom brnení. Z cesty si veľa nepamätám. Putovali sme po súši cez nudné vidiecke kraje. Otec sa niesol na čele zástupu. Diktoval rozkazy tajomníkom a poslom, ktorí vzápätí cválali na všetky svetové strany. Pozrel som na kožené opraty a prebehol po nich palcom. Netušil som, čo tu vlastne robím. Otcovo konanie mi ako zvyčajne nedávalo zmysel. Somár sa zakolísal a ja takisto, vďačný za každé rozptýlenie.

Neboli sme prví nápadníci, čo prišli do Tyndareovej citadely. Stajne boli plné koní i mulov a všade pobehovali zaneprázdnení sluhovia. Otcovi sa nepáčilo kráľovo privítanie. Videl som, ako zamračene počúchal kamenný kozub v našej izbe. Z domu som si priniesol hračkárskeho koníka s pohyblivými nohami. Najprv som zdvihol jedno kopyto, potom druhé, a predstavoval som si, že som sem priklusal na ňom, nie na somárovi. Ktorýsi vojak sa nado mnou zľutoval a požičal mi kocky. Hral som sa s nimi, až kým sa mi nepodarilo hodiť samé šestky.

Jedného dňa otec rozkázal, aby ma okúpali a učesali. Dokonca som sa musel dvakrát prezliecť. Poslúchol som, hoci som nevidel rozdiel medzi fialovou tunikou so zlatým lemom a karmínovou tunikou so zlatým lemom. Ani jedna z nich mi nezakrývala kostnaté kolená. Otec pôsobil mocne a prísno, čierna brada mu dodávala strohý výraz. Sluhovia pripravili dar, ktorý sme priniesli Tyndareovi – tepanú zlatú misu s reliéfom znázorňujúcim príbeh princeznej Danae. Navštívil ju Zeus prestrojený za zlatý dážď a ona mu porodila Persea, ktorý zabil obludnú Medúzu. Po Heraklovi bol Perseus náš najznámejší hrdina. Otec mi podal misu. „Neurob nám hanbu,“ varoval ma.

Veľkú sieň sme počuli už zďaleka. Hlučnú vravu sprevádzalo cvendžanie čiaš i brnenia. Sluhovia otvorili okná dokorán, aby trochu oslabili hurhaj, čo vládol vnútri. Na každej stene viseli gobelíny, ktoré svedčili o pánovníkovom bohatstve. Ešte nikdy som nevidel toľko mužov v jednej miestnosti – vlastne nie mužov, ale kráľov.

Zavolali nás dopredu a usadili na lavice čalúnené kravskou kožou. Sluhovia sa stiahli dozadu. Otec mi stisol plece, aby som sa nemrvil.

Keď toľko princov, hrdinov a kráľov súperí o jediné korisť, vo vzduchu zákonite visí hrozba násilia, no všetci sme sa tvárili civilizovane. Mladí muži sa zaradom striedali pred kráľom. Predvádzali sa so svojimi lesklými vlasmi, štíhlymi driekmi a drahými farebnými odevmi. Mnohí z nich boli synovia či vnukovia bohov a o ich činoch už bardi zložili nejednu pieseň. Tyndareos každého pozdravil a prijal dary, ktoré ukladali na kopy do stredu miestnosti. Potom ich vyzval, nech sa predstavia a prednesú svoju žiadosť.

Môj otec bol najstarší v sále okrem muža, ktorý sa predstavil ako Filoktetes. „Heraklov priateľ,“ zašepkal s posvätnou úctou náš sused.

Chápal som jeho úžas. Herakles bol náš najslávnejší hrdina a Filoktetes jeho najbližší druh, jediný, čo ešte žil. Mal šedivé vlasy a mocné šlachovité prsty lukostrelca. Na dôkaz zdvihol najväčší luk, aký som kedy videl. Bol vyrobený z lešteného tisového dreva a mal rukoväť z ľavej kože. „Heraklov luk,“ vyhlásil Filoktetes. „Daroval mi ho tesne pred smrťou.“ V našich končinách sa luk považoval za zbraň zbabelcov, no v tomto prípade to neplatilo. Napnúť ho si očividne vyžadovalo obrovskú silu.

Filokteta vystriedal muž s namaľovanými očami. Predstavil sa ako krétsky kráľ Idomeneus. Bol štíhly a dlhé vlasy mu siahali až po pás. Priniesol kráľovi obojstrannú sekeru zo vzácneho železa. „Je to symbol nášho ľudu,“ vysvetlil. Niesol sa ako tanečníci, na ktorých sa matka rada dívala.

Po ňom nasledoval Atreov syn Menelaos. Sedel vedľa svojho mohutného brata Agamemnóna. Mal nezvyčajnú farbu vlasov, blyštali sa ako kovaný bronz. Bol územčistý, svalnatý a na pohľad veľmi života-schopný. Prichystal si veľmi drahý dar – nádhernú zafarbenú látku. „Aj keď spanilá Helena nepotrebuje príkrasy,“ dodal s úsmevom. Mal to dobre vymyslené. Lutoval som, že nemám naporúdzi podobnú dôvtipnú poznámku. Ako jediný z prítomných som ešte nedovršíl dvadsať rokov a nemal som žiadnych božských predkov. Skôr by sa sem hodil Peleov svetlovlasý syn, pomyslel som si, lenže toho sem neposlali.

Predstavovanie pokračovalo a mená nápadníkov mi postupne začali splyvať. Pohľadom som zabľúdil na stupienok a po prvý raz som si všimol, že pri Tyndareovi sedia tri zahalené ženy. Zízal som na biele závoje v snahe zazrieť ich tváre. Otec chcel, aby som sa s niektorou z nich oženil. Ruky ovešané náramkami mali spôsobne zložené v lone. Jedna bola vyššia než zvyšné dve. Spod závoja jej na okamih vykukla neposlusná čierna kučera. Spomenul som si, že Helena je svetlovlasá, teda to nemohla byť ona. Nevnímal som hlasy kráľov.

„Vitaj, Menoitios.“ Otcovo meno ma zaskočilo. Tyndareos hľadel na nás. „Nevedel som, že ti zomrela žena. Úprimnú sústrasť.“

„Moja žena žije, Tyndareos. O tvoju dcéru sa uchádza môj syn.“ V sieni zavládlo ticho. Kľakol som si. Od toľkých pohľadov sa mi zakrútila hlava.

„Tvoj syn ešte nedospel.“ Tyndareov bezvýrazný hlas sa ku mne niesol akoby z veľkej dialky.

„No a? Ja vystačím aj za dvoch.“ Naši krajanovia milovali smelé samolúbe žarty, no tentoraz sa nik nezasmial.

„Chápem,“ odvetil Tyndareos.

Kamenná podlaha mi odierala kolená, no ani som sa nepohol. Bol som zvyknutý kľačať. Prvý raz v živote som ocenil hodiny strávené v otcovej trónnej sieni.

Otec prerušil ticho. „Ostatní ti priniesli bronz, víno, olej a vlnu, ja však prinášam zlato. Vedz, že je to len zlomok mojich pokladov.“ V rukách som zvieral skvostnú misu zobrazujúcu výjav zo známeho príbehu – Dia v podobe zlatého dažďa, prekvapenú princeznú, ich milovanie.

„Ďakujem, že si sa unúval priniesť taký vzácny dar, i keď je to pre teba pletka.“ Medzi kráľmi to len tak zašumelo. Kráľove slová nás mali potupiť, no otec si to neuvedomoval. Začervenal som sa od hanby.

„Ak mi dáš Helenu, bude zvrchovane vládnuť v mojom paláci. Ako vieš, moja žena sa za kráľovnú nehodí. Som bohatší než všetci títo mladíci a moje činy hovoria jasnou rečou.“

„Myslel som si, že nápadník je tvoj syn,“ zatiahol neznámy hlas.

Prekvapene som zdvihol zrak. Tento muž sa ešte nepredstavil. Bol posledný v rade. Spokojne sedel na lavici a vlasy sa mu leskli v žiare ohňa. Na tmavohnedej svalnatej nohe mal kostrbatú jazvu, ťahala sa od päty až po koleno a mizla kdesi pod tunikou. Mohol ju zanechať nôž alebo iná čepeľ, uvažoval som. Zabodli ho do päty a ťahali nahor, takže po ňom ostali jemné rozstrapkané okraje, ktoré ostro kontrastovali s násilnosťou, s akou mu museli ranu uštedriť.

„Nespomínam si, že by som ťa žiadal o názor, syn Laerta,“ odsekol nahnevane otec.

Muž sa usmial. „Nežiadal si ma, skočil som ti do reči. Ale neboj sa, nemám dôvod pliesť sa ti pod nohy. Som tu len ako pozorovateľ.“ Upútal ma pohyb na stupienku. Jedna zo žien sa zahniezdila.

„Čo tým chceš povedať?“ Otec sa mračil. „Ak sa nechádzaš o Helenu, načo si sem chodil? Radšej sa vráť k svojim skalám a kozám!“

Muž nadvihol obočie, ale neodpovedal.

Tyndareos nevzrušene pokračoval: „Ak je nápadníkom tvoj syn, mal by sa predstaviť.“

Pochopil som, že prišiel rad na mňa. „Som Patroklos, syn Menoitia.“ Môj hlas znel piskľavo, po dlhom mlčaní som zachrípol. „Prišiel som sa uchádzať o Helenu. Môj otec je kráľ a pochádza z kráľovského

rodu.“ Nič viac mi nenapadlo. Otec ma nepoučil, čo mám povedať, zjavne nepredpokladal, že sa budem musieť predstaviť. Vstal som, odniesol som misu na kopy darov a položil ju tak, aby sa neprevrhla. Potom som sa vrátil na lavicu. Pred kráľom som sa nezachvel ani nepotkol a nepovedal som nič hlúpe, no napriek tomu mi líca sčerveneli od hanby. Vedel som, ako vyzerám v porovnaní s ostatnými nápadníkmi.

Našťastie si ma nik nevšimal. Pred Tyndareom už kľačal ďalší muž. Bol o polovicu vyšší než môj otec a mal pozoruhodne široké plecia. Stáli za ním dvaja sluhovia a podopierali obrovský štít. Zdalo sa, že patrí k jeho výstroju. Siahal mu od hlavy po päty – obyčajný muž by ho dozaista nezdvihol. Na prvý pohľad bolo jasné, že ho nemá len na ozdobu, dosekané kraje svedčili o mnohých bitkách. Obor sa predstavil ako Aias, syn Telamóna. Hovoril krátko a priamo. Vyhlásil sa za Diovho pravnuka a svoju urastenú postavu považoval za dôkaz jeho pretrvávajúcej priazne. Priniesol kráľovi krásny oštep vyrezaný z pružného dreva. Kovový hrot sa ligotal vo svetle ohňa.

Napokon prišiel rad na muža s jazvou na nohe. „Tak ako, Laertov syn?“ obrátil sa k nemu Tyndareos. „Čo nám povieš ako nezaujatý pozorovateľ?“

Muž sa zaklonil. „Zaujímalo by ma, ako chceš zabrániť tomu, aby ti odmietnutí nápadníci vyhlásili vojnu – tebe aj Heleninmu šťastnému manželovi. Vidím tu najmenej tucet mužov pripravených roztrhať sa na kusy.“

„Zdá sa, že sa na tom zabávaš.“

Muž pokrčil plecami. „Ľudská hlúposť je vždy zábavná.“

„Laertov syn sa nám vysmieva!“ skríkol ozrutný Aias a zovrel päť veľkú ako moja hlava.

„To nikdy, Telamónov syn.“

„O čo ti teda ide, Odysseus? Aspoň raz hovor otvorene,“ vyzval ho Tyndareos ráznejšie než kedykoľvek predtým.

Odysseus znovu mykol plecom. „Bolo od teba riskantné pozvať sem uchádzačov, aj keď si tým získal veľkú slávu i bohatstvo. Všetci títo muži sú hodní tvojej dcéry a uvedomujú si to. Nedajú sa len tak ľahko odbiť.“

„To všetko si mi povedal v súkromí.“

Otec zmeravel. *Sprisahanie*. Mnohým mužom sa zračil v tvári hnev.

„Máš pravdu, ale teraz ti ponúkam riešenie.“ Otrčil nám prázdne ruky. „Nepriinesol som žiadny dar a neuchádzam sa o Helenu. Počuli ste, že som kráľ kôz a kameňov. Výmenou za svoj návrh žiadam len jeden poklad, a ty dobre vieš aký.“

„Hovor a dostaneš ho.“ Kútikom oka som znovu zachytil pohyb na stupienku. Jedna zo žien mykla rukou a dotkla sa susedkiných šiat.

„Tak teda počúvaj. Podľa mňa by sme mali nechať Helenu, aby si sama vybrala manžela.“ V sále sa ozval neveriaci šepot – žena predsa nemá právo rozhodovať o takých vážnych veciach. Odysseus počkal, kým vrava ako-tak ustala. „Potom ťa nik nebude môcť obviňovať. Musí sa však rozhodnúť hneď teraz, aby ťa nik nepodozrieval, že si rozhodol za ňu. A je tu ešte čosi.“ Varovne zdvihol prst. „Prv než si Helena vyberie, všetci prítomní uchádzači musia odprisahať, že prijímú jej voľbu a budú brániť jej manžela pred každým, kto by mu ju chcel vziať.“

V miestnosti zavládol nepokoj. *Máme skladať prísahu?* A to všetko pre ženu, čo si sama zvolí manžela? Nápadníci sa podozrievalo obzerali okolo seba.

„Dobre teda.“ Tyndareos sa s nečitateľným výrazom na tvári obrátil k zahaleným ženám. „Helena, prijímaš tento návrh?“

Hlboký ľúbezný hlas sa niesol do všetkých kútov siene. „Áno.“ Nič viac nepovedala, no všetci okolo mňa sa zachveli. Hoci som bol dieťa, aj mne po chrbte prebehli zimomriavky a žasol som nad mocou ženy, ktorá dokázala očariť celú miestnosť bez toho, aby si zložila závoj. Každý z nás myslel na jej chýrnu zlatistú pleť a tmavé oči, žiariace sťa vybrúsený obsidián, ktorým nám platili za olivy. V tej chvíli bola hodná viac než všetky poklady v strede miestnosti. Položili by sme za ňu životy.

Tyndareos prikývol. „Sme teda dohodnutí. Všetci, čo chcú ostať, musia zložiť prísahu.“

V sále sa ozvalo pár pobúrených hlasov, ale nikto neodišiel. Ocitli sme sa v zajatí Heleninho hlasu a závoja, ktorý sa pri každom výdychu slabo zatrepotal.

Narýchlo privolaný kňaz priviedol k oltáru bielu kozu. Vnútri to bola lepšia voľba než býk, ktorý by mohol zafŕkať celú podlahu. Zviera zomrelo pokojne a kňaz zmiešal tmavú krv s cyprusovým popolom z ohňa. Tekutina hlasno zasyčala.

„Môžeš ísť prvý,“ ukázal Tyndareos na Odysea. Aj neskúsený deväťročný chlapec ako ja chápal, že inej cesty niet. Z Odysea sa vykľul chlapík mazaný všetkými masťami. Naše krehké spojenectvá by nevydržali, keby bol jeden muž oveľa mocnejší než ostatní. Králi sa spokojne zaškerili. Prešibaný chytrák sa pilil do vlastnej pasce.

„Pravdaže, bude mi potešením,“ usmial sa Odyseus. Podľa mňa však nehovoril pravdu. Všimol som si, že počas obety sa nenápadne utiahol do tieňa, aby naňho všetci zabudli. Teraz vstal a podišiel k oltáru.

„Spanilá Helena,“ oslovil ju Odyseus a vystrel ruku ku kňazovi. „Pamätaj, že prisahám len v duchu spolupatričnosti, nie ako nápadník. Keby si si ma vzala, nadosmrti by si to ľutovala.“ Hovoril žartovným tónom a niektorí nápadníci sa zasmiali. Vedeli sme, že oslnivá Helena by si sotva vybrala kráľa nehostinnej Itaky.

Kňaz nás zaradom volal ku kozubu a natieral nám zápästia krvou a popolom, ktoré nás spútali pevnejšie než reťaze. Zopakoval som slová prisahy a na dôkaz som zdvihol pomazanú ruku.

Keď sa všetci vrátili na miesta, Tyndareos vstal. „Teraz si vyber, dcéra moja.“

„Menelaos,“ odvetila rozhodne Helena. Zaskočilo nás to, čakali sme, že bude váhať. Pozrel som na červenovlasého vyvolenca – vstal, usmieval sa od ucha k uchu a od radosti pobúchal po chrbte mĺkveho brata. V sále zavládol hnev, sklamanie i žiaľ, no nik nesiahol po meči. Brániť nám v tom krv na zápästí.

„Nech je teda tak.“ Aj Tyndareos sa postavil. „Rád privítam do rodiny druhého Atreovho syna. Dostaneš moju Helenu, presne ako tvoj ctihodný brat získal Klytaimnestru.“ Pokynul najvyššej žene, akoby mala vstať, no tá sa ani nepohla. Možno ho nepočula.

„A čo tá tretia?“ skríkol nízky muž, čo stál pri vysočiznom Aiasovi. „Čo tvoja neter? Môžem dostať aspoň tú?“

Muži sa vďačne zasmiali. Konečne niekto zmiernil napätie.

„Neskoro, Teukros!“ prekričal Odyseus vzrušenú vravu. „Sľúbili ju mne.“

Nič viac som nepočul. Otec ma chytil za plece a zlostne ma stiahol z lavice. „Tu sme skončili.“ Ešte v ten večer sme sa vydali na cestu domov. Sklamane som vyliezol na somára. Mrzelo ma, že som ani na okamih nezazrel Heleninu bájnu tvár.

Otec nikdy viac nespomenul náš neúspešný výlet a po návrate domov sa mi spomienky akosi pomiešali v hlave. Krv, prísaha, miestnosť plná kráľov, to všetko sa mi zdalo hmlisté a vzdialené. Pripomínalo to bardovu pieseň, nie skutočný zážitok. Naozaj som pred všetkými kľačal? A čo prísaha, ktorú som zložil? Tá predstava bola absurdná, pochabá a nepravdepodobná asi ako sen, čo do večera celkom vybledne.